امەريكا اتى زاتىنا ساي "ىندەتكە قارسى اتىنۋدا ساتسىزدىككە ۇشىراعان الەمدەگى ءبىرىنشى ەل"

—— امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىنىڭ شىن سىرى

"قازىر كۇيەۋىمدى ECMO (وكپەنى جاساندى جەلدەتۋ اپپاراتى) بار شيپاحاناعا اۋىستىرۋ مۇمكىن بولماي وتىر". امەريكالىق ايەل سيۋزان ۋوكەر قاتتى ابىرجۋلى. نەشە كۇننەن بەرى ول فلوريدا شتاتىنداعى بارلىق شيپاحانانى ارالاپ شىقسا دا، جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋىمەن قاتتى اۋىرعان كۇيەۋىنە قولداناتىن ECMO تابا المادى.

قازىرگى ۋاقىتتا امەريكا جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى ورلەۋ كەزەڭىنىڭ ءتورتىنشى تولقىنىنا ءوتتى. «نيۋ ـ يورك ۋاقىت گازەتىنىڭ» ەڭ جاڭا ساناق ساندى مالىمەتتەرى كورسەتكەندەي، وتكەن اپتادا امەريكادا دياگنوزى تۇراقتاندىرىلعان ناۋقاستاردىڭ جاڭادان ارتقان سانى كۇنىنە ورتاشا ەسەپپەن 118 مىڭنان اسىپ كەتتى، ال اۋرۋحاناعا جاتقاندارىڭ سانى كۇنىنە ورتاشا ەسەپپەن 66 مىڭنان استى، بۇكىل امەريكادا قىرۋار شيپاحانا تولىق كوتەرىمدىلىكپەن جۇمىس جۇرگىزۋدە. جەرگىلىكتى ۋاقىت 8 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنىنە دەيىن، بۇكىل امەريكادا جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ۆيرۋسىمەن جۇعىمدالىپ، دياگنوزى تۇراقتاندىرىلعان ناۋقاس 36 ميلليوننان، ولگەندەر 610 مىڭنان استى، بۇلار تۇگەلدەي الەمدەگى ەڭ جوعارى كورسەتكىش.

قاتال رەالدىق بلۋمبەرگ اگەنتتىگىنىڭ جاقىندا امەريكانى "الەم بويىنشا ىندەتكە قارسى اتىنۋداعى ءبىرىنشى" دەپ باعالاعان رەت ءتارتىبىنىڭ توتەنشە ماسقارالىق ەكەندىگىن كورسەتتى، سونىمەن ءبىر ۋاقىتتا جۇڭگونىڭ ءۇش اقىلماندار قويماسى جۇپتاسا بىرلەسىپ جاريالاعان زەرتتەۋ باياندااماسى بەينەلەگەن شىندىقتى دالەلدەدى: امەريكا اتى زاتىنا ساي "ىندەتكە قارسى اتىنۋدا ساتسىزدىككە ۇشىراعان الەمدەگى ءبىرىنشى ەل".

«"امەريكا ءبىرىنشى"؟! امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىنىڭ شىن سىرى» اتتى وسى زەرتتەۋ باياندااماسىندا زەرتتەۋشىلەر جان ـ جاقتىلى ناقتى ساندى مالىمەتتەر مەن وبيەكتيۆ تۇرعى ارقىلى امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋدىڭ شىنايى احۋالىن كورسەتىپ، دۇنيە جۇزىنە ەمدەۋ بايلىعى جەتكىلىكتى جانە توتەنشە جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ جۇيەسى كەمەلدى اسقان ءىرى ەلدىڭ ىندەت الدىندا قالايشا ءبىر جولعى سوققىمەن ويران ـ توپىرى شىققاندىعىن اشىپ كورسەتتى.

امەريكانىڭ وتكەن ءبىر جىلدان استام ۋاقىتتاعى ىندەتكە قارسى اتىنۋداعى ۋاقىت سىزىعىن ەسكە السا، بيلىك باسىنداعىلاردىڭ ساياسي مۇددەنى حالىقتىڭ ومىرىنەن جوعارى قويۋىنىڭ امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋدا ساتسىزدىككە ۇشىراۋىنىڭ ءتۇبىرلى سەبەبى ەكەندىگىن بايقاۋ قيىن ەمەس.

ىندەت باستالعان باستاپقى ساتتەن باستاپ ـ اق ىندەت امەريكاداعى ەكى پارتيانىڭ ساياسي تىرەسىنىڭ قۇرالىنا جانە شارت قويىپ ساۋدالاسۋىنداعى كوزىرىنە اينالدى. قايتا سايلانۋعا قول جەتكىزۋ ءۇشىن، امەريكانىڭ سول كەزدەگى زۇڭتۇڭى ىندەت جونىندەگى ەسكەرتۋلەردى قايتا ـ قايتا ەلەمەي، ىندەتتىڭ حاۋىپ ـ قاتەرىن ادەيى جەڭىل ـ جەلپى ەتىپ كورسەتتى؛ سول كەزدە بيلىك باسىندا ەمەس پارتيا — دەموكراتيالىق پارتياسى دا قىرۋار زەيىن ـ زەردەسىن قۇر "ايتىسىپ كەرىلدەسۋگە" عانا جۇمساپ، ىندەتكە شىنايى قارسى اتىنعان جوق.

وسىدان كەيىن ىندەتتىڭ بۇكىل امەريكادا تارالۋىنا ىلەسە، حسۋان تەكسەرۋ، ماسكى تاعۋ، الەۋمەتتىك قاتىناس ارالىعىن ساقتاۋدان ۆاكسينا سالۋ، ءشۇعىل قيىندىقتان قۇتقارۋ زاڭ جوباسىنا دەيىن، ىندەتكە قاتىستى ءاربىر شارا دەرلىكتەي پارتيا ـ توپتاردىڭ ساياسي بارىمتاسىنا ءتۇستى. سان رەتكى ىندەتكە قارسى اتىنۋدىڭ تەرەزەلىك مەزگىلى وسىلايشا بەكەر قاپى كەتىپ، تالايلاعان "ولمەۋگە ءتيىستى" امەريكالىقتار جانىنان ايرىلىپ جاتتى.

ساياسي مۇددەنى بارىنەن جوعارى قويۋ، حالىقتىڭ ءومىرىن قادىرسىز قالدىرۋ — وسى راقىمسىز امەريكا ۇلگىسىندەگى ىندەتكە قارسى اتىنۋ لوگيكاسى ادامنىڭ ويى جەتپەيتىن ءبىرسىپىرا ويىندىلاردى شىعاردى. سول كەزدەگى زۇڭتۇڭىنىڭ "جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى جالعان ينفورماتسيالارىنىڭ ەڭ ۇلكەن جەبەۋشىسى" بولۋىنان شىن ءسوز ايتقان عالىمدار مەن مامان قايراتكەرلەرگە قىسىم جاساۋعا دەيىن؛ ۆيرۋستىڭ قاينارىنا قاتىستى قاسكۇنەم ءپاتۋالار تاراتىپ، پالەنى باسقاعا اۋدارىپ جاۋاپكەرشىلىكتەن جالتارۋدان ىندەتتىڭ تەگىن انىقتاۋ ماسەلەسىندە "قىلمىستى دەپ جورامالداۋمەن" اينالىسۋعا دەيىن، ءتىپتى، ۆيرۋستىڭ شىعۋىن ىرقىنا جىبەرىپ، بۇكىل الەمگە زالالىن تيگىزۋگە دەيىن، امەريكانىڭ "ىندەتكە قارسى اتىنۋ سەناريايسى" تاقىرىپتان الشاقتاپ، ءدويدالاعا كەتتى.

ىشكى جاقتا ىندەتتى تىزگىندەۋگە امالسىز قالدى، سىرتقى جاقتا الەمدىك سەلبەستىكتى ءبۇلدىردى — امەريكا سىندى "دۇنيە جۇزىندەگى ءبىرىنشى مىقتى ەلدىڭ" ىندەتكە قارسى اتىنۋداعى ساتسىزدىگى مىنالاردى بەينەلەيدى: بۇل رەتكى ىندەت تابيعي اپات، اۋەلى، ادام قولىنان جاسالعان اپات. امەريكانىڭ ەپيدەميولوگى، اۋرۋدى تىزگىندەۋ جانە الدىن الۋ ورتالىعىنىڭ بۇرىنعى جاۋاپتىسى ۋيليام فوگتىڭ "بۇل ءبىر رەتكى قىرعىنداۋ!" دەپ بەتكە جازعىرۋى، امەريكا «اتلانت مۇحيت ايلىق جۋرنالىنىڭ» بىلتىر 6 ـ ايدا "ءبىز ءبىر ءساتسىز ەلدە جاساپ جاتىرمىز" دەپ ماقالا جاريالاپ اھ ۇرۋى تەگىن ەمەس.

ۆيرۋس ساياسيمەن ساناسپايدى. ەگەر اق سارايدىڭ شەشىم قابىلداۋشىلارى وزگەرىس جاساماسا، ءومىردى قۇتقارۋدى ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدىڭ شىعار ءتۇيىنى ەتپەسە، وندا بۇل "امەريكا تراگەدياسى" تولاس تاپپايدى. الايدا، وكىنەرلىگى، كۇنى بۇگىنگە دەيىن امەريكا حالقىنىڭ نەگىزگى ادامدىق ۇقىعىنا ەلەۋسىز قارايتىن ساياسي سايقالدىق ءالى دە جالعاسۋدا، ءبىر رەتكى وراسان زور ادامگەرشىلىك اپاتى امەريكا دالاسىندا ءالى دە ورشۋدە. بۇل امەريكانىڭ ماسقارالىعى، اۋەلى، امەريكا حالقىنىڭ باقىتسىزدىعى!

(«ورتالىق تەلەۆيزيا ستانسياسى حابارلارى» كليەنتىنەن الىندى)

امەريكا الەمنىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋ سەلبەستىگىنە 3 ۇلكەن سوققى اكەلدى

—— «"امەريكا ءبىرىنشى"؟! امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىنىڭ شىن سىرى» مالىمەتىنە تۇسىنىك

☐ **ديڭ يفان**

جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى بۇكىل الەمگە لاڭ سالعان ءبىر رەتكى الەۋمەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋ داعدارىسى، ول امەريكانى قامتىعان دۇنيە جۇزىندەگى ءار ەلدىڭ تىزە قوسا توتەپ بەرۋىن قاجەت ەتەدى. الايدا ءبىر جىلدان استام ۋاقىتقا باعامداي قاراساق، امەريكا ۇكىمەتىنىڭ ءوز ەلىن الدىمەن ويلاستىرۋ ۇستانىمىنىڭ جەتەگىندەگى قىلىقتارىمەن ارقالاۋعا ءتيىستى حالىقارالىق جاۋاپكەرشىلىگىن ارقالاعانداي قويىپ، الەمنىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋ سەلبەستىگىنە ءبۇلدىرۋ سيپاتتى ىقپال جاساپ، وزگەنى دە، ءوزىن دە زياندااعاني ادامدى قاتتى تۇڭىلتەدى.

جاقىندا جۇڭگو حالىق داشۋەسى چۇڭياڭ فينانس زەرتتەۋ شۋەيۋانى تايحى اقىلماندار قويماسىمەن جانە حايگوتۇجى زەرتتەۋ ورنىمەن بىرلەسىپ جاريالاعان «"امەريكا ءبىرىنشى"؟! امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىنىڭ شىن سىرى» اتتى مالىمەتتى امەريكانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىنىڭ جالپى بەتتىك كادەگە جاراماعاندىعىنىڭ جاي ـ جاپسارىن پاش ەتىپ، امەريكانىڭ الەمنىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىن قالاعانشا بۇلدىرگەن ءتۇرلى سوراقىلىقتارىن اشىپ كورسەتىپ، دۇنيە ءجۇزى ادامدارىنا امەريكا سىندى بەتى جالتىراعان "الەمدەگى ءبىرىنشى ءىرى ەلدىڭ" ءىشى قالتىراعان كۇيىن پاش قىلدى.

مالىمەتتە بىلاي دەپ قارالدى: امەريكا الەمدەگى ەڭ ءىرى قۋاتتى ەل بولا تۇرا، ىندەتكە قارسى اتىنۋداعى ەڭ ءىرى ساتسىزدىككە ۇشىراۋشىعا اينالدى. امەريكا دۇنيە جۇزىندە ەڭ مول وزىق ەمدەۋ جابدىقتارىنا، قىرۋار شيپاگەرلەرگە جانە دامىعان مەديتسينا زەرتتەۋ قۇرىلىمدارىنا يە بولعانىمەن، ىندەت توسىن كەلگەندە قايتارىن بىلمەي قالدى. ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋشىلار سانى (35 ميلليوننان استام) جاعىنان بولسىن، الدە جۇعىمدالىپ اۋىرىپ ولگەن ادام سانى (600 مىڭنان استام) جاعىنان بولسىن، بارلىعىندا امەريكا دۇنيە جۇزىلىك رەكوردتى جاڭالاپ، ايتسا ايتقانداي "جۇلدەگەر" بولدى. بۇل عانا ەمەس، امەريكا تاعى ۆيرۋستىڭ تارالۋىن ءوز بەتىمەن قويا بەرىپ، باسقا ەلدەردەگى ىندەتتىڭ اسقىنۋىنا مۇرىندىق بولدى؛ "ۆاكسينا ۇلتشىلدىعىن" ۇستانىپ، ۆاكسينانى ءبولىپ بەرۋ ارقىلى وداقتاس ەلدەرىن تىزگىندەۋگە ۇرىندى؛ دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمىن ءوزىنىڭ مۇددەسىن قورعاۋدىڭ قۇرالىنا اينالدىرماق بولىپ، دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمىن ونىڭ ساياسي ەركى بويىنشا قىلمىستى دەپ جورامالداي وتىرىپ ۆيرۋستىڭ تەگىن انىقتاۋدى جۇرگىزۋگە ماجبۇرلەدى.

دۇنيە ءجۇزى ادامدارى مىنانى بارعان سايىن ايقىن تانىپ جەتتى: امەريكا ءوز ەلىندەگى ىندەتتى مەڭگەرمەي ـ تىزگىندەمەي قالماستان، ەشقانداي شەكارادان كىرىپ ـ شىعۋدى باسقارۋ ـ تىزگىندەۋ شاراسىن دا جولعا قويماي، ۆيرۋستىڭ سىرتقا شىعۋىن ەركىنە قويا بەرىپ، ىندەتتىڭ الەمدە تارالۋىن اۋىرلاتىپ، "الەمدەگى ىندەت تاراتۋداعى ءبىرىنشى ەلگە" اينالدى. 2020 ـ جىلى 4 ـ ايدان 2021 ـ جىلى 3 ـ ايعا دەيىن، امەريكا ازاماتتارى ەلدەن جيىنى 23 ميلليون 195 مىڭ رەت شىعىپ، اياق ىزدەرى بۇكىل الەمگە تارالدى. ونىڭ ۇستىنە امەريكاداعى ىندەتتىڭ شەكتىك ءمانى مەن امەريكا ازاماتتارىنىڭ شەتەلگە شىعۋىنىڭ جوعارى شەكتىك مەزگىلى قاباتتاسا كەلدى. مۇنان ادامدار امەريكا ىندەتتىڭ الەم كولەمىندە تارالۋىندا بۇلتارعىسىز جاۋاپكەرشىلىككە يە دەگەن ويعا كەلمەي قويمايدى. ىندەت كەزىندە امەريكا حالىقارالىق قوعامنىڭ قارسىلىعىنا قاراماي، زاڭسىز كوشىپ كەلۋشىلەردى زور كولەمدە قايتاردى. بۇل زاڭسىز كوشىپ كەلۋشىلەر قايتارىلعان كەزدە اۋىشالاۋ ۋاقىتى ولشەمىن تولتىرماعانىنىڭ سىرتىندا، حسۋان دا جاساتپاي، ولاردى قابىلداعان ەلدەردە امەريكادان كەلگەن سىرتتان كىرۋ سيپاتتى ناۋقاس تۋىلىپ، ىندەتتىڭ ۋشىققان جاعدايىن اۋىرلاتا ءتۇستى. مۇنان سىرت، امەريكانىڭ شەتەلدەردە كوپتەگەن اسكەري بازالارى بار، بۇلاردا تۇرعان اسكەرلەر كوبىنەسە جەرگىلىكتى ورىنداردىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ بەلگىلەمەسىنە بويسۇنبايدى، دەمالىستا سىرتقا شىققان كەزىندە زور مولشەردە توپتالىپ الادى ءارى ماسكى دا تارتپاي، جەرگىلىكتى بۇقارانىڭ نارازىلىعى مەن قارسىلىعىن قوزعادى.

دۇنيە ءجۇزى ادامدارى مىنانى بارعان سايىن ايقىن تانىپ جەتتى: امەريكا "ۆاكسينا ۇلتشىلدىعىن" ۇستانىپ، "يممۋنيتەت جىلعاسىن" تۋدىرىپ، الەمدىك دەنساۋلىق ساقتاۋدى جونگە سالۋ جۇيەسىن "قولاينا جاقسا پايدالانىپ، جاقپاسا كەۋدەسىنەن يتەرىپ"، حالىقارانىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋ سەلبەستىگى كەلەلى جاعدايىن اۋىر دارەجەدە بىلىقتىردى. ۆاكسينا ەكترۋدى جالپىلاستىرۋدىڭ باستاپقى مەزگىلىندە امەريكا زور مولشەردەگى ۆاكسينانى ىركىپ قالىپ، اۋىر ىسىراپشىلدىق تۋدىردى. كوپتەگەن ورىكەندەپ كەلە جاتقان ەلدەر ۆاكسينا جەتىسپەي، ىندەتتىڭ تارالۋى اۋىر جاعدايعا ۇشىراپ جاتسا دا، امەريكا كورە تۇرا كورمەسكە سالدى، امەريكانىڭ ۆاكسينا ەكسپورتى ءونىم مولشەرىنىڭ 1%ىنە دە جەتپەيدى. ۆاكسينانى ەكسپورت ەتكەن كۇنىڭ وزىندە، امەريكا تەك ىرىمىن عانا ىستەپ، ءوزى تىزگىندەپ العىسى كەلەتىن ەلدەرگە عانا بەردى، ونىسىنىڭ تۇككە سەپتىگى بولماعانىنىڭ سىرتىندا، ولار باسقا ەلدەردىڭ وسى ءۇشىن كوز جاسىن كولدەتە العىس ايتۋىن دامەتتى.

حالىقارالىق ۆاكسينا سەلبەستىگىنەن باس تارتۋدان سىرت، امەريكا الەمدە ىندەتكە قارسى اتىنۋدىڭ باستاپقى مەزگىلىندە ـ اق دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمىنان شەگىنىپ شىقتى، بۇل جالپى بەتتىك الەمنىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋ سەلبەستىگىن اۋىر دارەجەدە بۇلدىرگەن ارەكەت دەپ قارالدى. بايدەن ۇكىمەتى دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمىنا قايتا ورالۋ بەكىمىنە كەلگەنىمەن، مۇنىسىنىڭ تەك قانا ءتىپتى دە كوپ وداقتاستارى مەن حالىقارالىق ۇيىمدى وزىنە تارتۋ ارقىلى جۇڭگوعا توتەپ بەرۋ ءۇشىن عانا ەكەندىگىن كوپ ۇزاماي ءبىلدىردى.

دۇنيە ءجۇزى ادامدارى مىنانى بارعان سايىن ايقىن كورە ءبىلدى: امەريكاداعى ءبىرشىنارا ادامدار ىندەتتى تىزگىندەۋدىڭ امالىن ويلاماستان، كەرىسىنشە ۆيرۋستىڭ تەگىن انىقتاۋ، ۆاكسينانىڭ ونىمدىلىگى سياقتى علمي ماسەلەلەردى ساياسيلاندىرىپ، تۇتاس ادامزات سەلبەسىپ توتەپ بەرۋگە ءتيىستى الەۋمەتتىك دەنساۋلىق ساقتاۋ الاپاتىن ءىرى ەلدەردىڭ كۇش سىناسۋىنا اينالدىردى. ترامپ بيلىك جۇرگىزگەن كەزدە ىندەتكە قارسى اتىنۋعا ءال ـ دارمەنى جەتپەگەن مۇشكىل جاعدايدان قۇتىلۋ ءۇشىن، قاساقانا "ۋحان ۆيرۋسى"، "جۇڭگو ۆيرۋسى" سياقتى بەلگى نىساناسىن تىكتەپ، قايشىلىقتىڭ ءتۇيىنىن جۇڭگوعا قاراي يتەرمەلەۋگە ۇرىندى. ءىس جۇزىندە، دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمى، دۇنيە جۇزىلىك حايۋاناتتار دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمى جانە بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ ازىق جانە اۋىل شارۋاشىلىق ۇيىمى 2015 ـ جىلى اشىق تۇردە بەلگىلەمە شىعارىپ، دەرت ـ دەربەزدىڭ اتىنا جاعراپيالىق ورىن، ادام اتى، حايۋانات نەمەسە ازىق ـ تۇلىك ءتۇر توبىنىڭ، سونداي ـ اق قالىپتان تىس ۇرەي تۋدىرۋعا جەلىكتىرەتىن اتاۋلاردى قولدانۋعا بولمايدى دەگەن. ءبىراق امەريكانىڭ ساياسي الاياقتارى بۇعان قۇلاق اسپادى. بايدەن ۇكىمەتى تاقتا شىققانان كەيىن، ىندەت ماسەلەسىندە ترامپ ۇكىمەتىنىڭ پالەنى باسقاعا اۋدارۋ ادىسىنە مۇراگەرلىك ەتتى، ءبىرشىنارا سەبەپتەردەن الىپ ايتساق، امەريكاداعى كەيبىر ادامداردا بەلگىلى "ورتاق تانىم" بار: ىندەتتى تەجەي الماdىق، ونىڭ ۇستىنە بيلىك باسىنا كىم شىقسا دا ىندەتتى قايتالاي تىزگىندەۋگە دارمەنى جەتپەيدى ونان دا، ەڭ جاقسىسى، بارلىق "قىلمىستى" تۇگەلدەي قۇرباندىق ىزدەۋگە شوعىرلاندىرۋ كەرەك.

ۆيرۋستىڭ تەگىن انىقتاۋ اسلىندە ىندەتكە قارسى اتىنۋداعى ماڭىزدى بۋىن، العاشقى ۆيرۋستىڭ قايدان كەلگەندىگىن انىقتاۋ ادامزاتتىڭ وسى تەكتەس تارالىش اۋرۋلاردىڭ قايتالاي ورشۋىنەن ساقتانۋىنا سەپتىگىن تيگىزەر ەدى. الايدا ترامپ ۇكىمەتىنەن بايدەن ۇكىمەتىنە دەيىنگى امەريكا ۇكىمەتى ۆيرۋستىڭ تەگىن انىقتاۋ ماسەلەسى جايىندا قىلمىستى دەپ جورامالداۋدان جازبايى، ءتۇرلى وسەك ـ اياڭ تاراتىپ، ۆيرۋستى ۋحان ۆيرۋس تاجىريبەحاناسىنان تارالدى دەپ ايتتى. وسى سەبەپتى ولار "تەگىن انىقتاۋ لاڭكەستىگىمەن" بارىنشا شۇعىلدانىپ، دۇنيە جۇزىلىك دەنساۋلىق ساقتاۋ ۇيىمىنداعى ماماندارعا ورىنسىز قىسىم كورسەتىپ، "تاجىريبەحانادان تارادى" ءپاتۋاسىن تەرىستەگەن ماماندارعا ينتەرنەتتە زورلىقتى كۇش كورسەتتى، مازاسىن الدى، ءتىپتى، باس اماندىعىنا قاۋىپ كورسەتتى. بايدەن ۇكىمەتى تاقتا شىققانان كەيىن، قۇرتتىڭ اتىن جاڭىلتىپ مالتا قويىپ، مالىمەت توپتاۋ ورگاندارىن "ۋحان تاجىريبەحاناسىنان تارالۋ" مۇمكىندىگىن تەكسەرۋگە جىبەرىپ، عالىمداردى بۇكىلدەي ءبىر شەتتە ەلەۋسىز قالدىردى. بۇل ءىس ەرىكسىز مىنانى ەسكە سالادى: امەريكا يراق سوعىسىن قوزعاۋدىڭ الدىندا، مالىمەت توپتاۋ ورگاندارى يراقتىڭ كەڭ كولەمدى قىرعىنداعىش قارۋلاردى زەرتتەپ اشۋمەن شۇعىلدانعاندىعىن ىسپاتتاي الاتىن دالەلدى قولعا ءتۇسىردى دەپ كوپىرتىپ، سول كەزدەگى مەملەكەت ىستەرى حاتشىسى پاۋەل اق ءتۇستى ۇنتاق سالىنعان كىشكەنە پروبيركانى بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنا كوتەرىپ بارىپ ىسپاتتاعان ەدى. مۇنداي "سابىن پاراشوگىن" "كەڭ كولەمدى قىرعىنداعىش قارۋ" رەتىندە ىسپاتتاۋ قىلمىعى حالىقارالىق ساحنادا مىسقىلعا اينالعالى قاشان. قازىر بايدەن ۇكىمەتى تاعى باياعى سايقالدىعىنا باسىپ، ۆيرۋستىڭ تەگىن انىقتاۋدى جۇڭگونى شاۋجايلاۋدىڭ، قىسپاققا الۋدىڭ ءتاسىلى ساناپ وتىر، مۇنىڭ دۇنيە ءجۇزى الدىندا ماسقاراعا اينالاتىنى داۋسىز.

بۇگىنگى كۇندە ىندەتتى كۇنى بۇرىن جەڭىپ، ەكونوميكالىق ارتۋدى قالپىنا كەلتىرۋ — حالىقارالىق قوعامنىڭ ماڭدايالدى مىندەتى بولىپ وتىر. بۇل ىندەت بىزگە مىنانى تاعى ءبىر مارتە ۇعىندىردى: ادامزات داڭق پەن نامىستا ورتاق، تاعدىرلاس. ءبىر جىلدان استام ۋاقىتتان بەرگى شىندىق مىنانى دالەلدەدى: ساياسي ويىن قويىپ ءوز ەلىنىڭ ىندەتكە قارسى اتىنۋىنا زارەدەي سەپتىگىن تيگىزبەيدى، تەك حالىقارالىق ىندەتكە قارسى اتىنۋ سەلبەستىگىن ءبۇلدىرىپ، دۇنيە جۇزىندەگى ءار ەل حالقىنا وراسان زور زيان كەلتىرەدى. دۇنيە ءجۇزى امەريكاداعى ءبىرشىنارا ادامداردى اعاتتىقتان ارىلۋعا ۇندەيدى.

(اۋتورى تايحى اقىلماندار قويماسىنىڭ جوعارى دارەجەلى زەرتتەۋشىسى) (8 ـ ايدىڭ 13 ـ كۇنگى «گۋاڭمينگ گازەتىندە» باسىلعان)

(باسى 1 ـ بەتتە)

رايونىمىزدا اۋىل ـ قىستاق تاس جولىنىڭ جالپى ۇزىندىعى 146 مىڭ 800 كيلومەترگە (بيڭتۋانى قامتىمايدى) جەتىپ، "12 ـ بەسجىلدىقتىڭ" سوڭىنداعىدان 30 مىڭ كيلومەتر ارتىپ، 26% ارتقان، اۋدان قالاشىعىن سەنتر، اۋىل ـ قالاشىقتى ءتۇيىن، قۇرىلىمدىق قىستاقتى توراپ ەتكەن اۋىل ـ قىستاق تاس جول جەلىسى نەگىزىنەن قالىپتاسىپ، اۋىل ـ قىستاق تاس جولىن قىستاقتارعا دەيىن جەتكىزۋ، اۋىل جولدارىن ىركىلىسسىزدەندىرۋ نەگىزىنەن جۇزەگە اسىپ، قاتىناس ارقىلى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋدىڭ يگىلىگىنە كەنەلگەن حالىق 9 ميلليون 330 مىڭعا جەتكەن.

ۇعىسۋعا قاراعاندا، رايونىمىز تۇتاس رايونىمىزداعى 869 اۋىل ـ قالاشىق پەن شارت ـ جاعدايى تولىمدى 9133 قۇرىلىمدىق قىستاقتا جولدى 100% اسفالتتاندىرا تۇتاستىرۋ، جولاۋشىلار اۆتوموبيلىن قاتىناتۋ سىندى ەكى مىندەتتى ءبىر جىل بۇرىن ورىنداعان. "13 ـ بەسجىلدىق" كەزىندە تۇتاس رايونىمىزدا جاڭادان سالىنعان، وزگەرتىپ سالىنعان اۋىل ـ قىستاق تاس جولى شامامەن 81 مىڭ 900 كيلومەترگە جەتكەن، تۇتاس رايونىمىزدا دارەجەدەن جوعارى تاس جولدىڭ جانە سالىنىپ بىتكەن تاس جولدىڭ ۇزىندىعىنىڭ اۋىل ـ قىستاق تاس جول جالپى ۇزىندىعىنداعى يەلەيتىن سالىستىرماسى 89.5% جانە 80.1% بولىپ، "12 ـ بەسجىلدىقتىڭ" سوڭىنداعىدان جەكە ـ جەكە 12.8 جانە 22.3 پايىز جوعارىلاپ، جول تورى قۇرىلىمى اناعۇرلىم كەمەلدەنگەن. اۋدان، اۋىلداردا حاۋىپسىزدىك تىرشىلىك قورعانىس ينجەنەرياسى بويىنشا 43 مىڭ 598 كيلومەتر جول سالىنىپ، جولاۋشىلار اۆتوموبيلىنىڭ قاتىناۋ حاۋىپسىزدىگى تالاپقا قاناعاتتاندىرا الماعان تار نەگىزگى جول تاعاندارى لايىقتى كەڭەيتىلىپ، وزگەرتىلىپ سالىنىپ، كەدەي ۆيلايەتتەردەگى بۇقارا اناعۇرلىم جايلى، اناعۇرلىم الاڭسىز قاتىنايتىن بولدى.

رايونىمىز جەرگىلىكتى جاعدايعا قاراي جول مەن كاسىپ سالاسىن توعىستىرۋدى ىلگەرىلەتىپ، 5849 كيلومەترلىك بايلىق جولىن، ساياحات جولىن، وزىندىك ەرەكشەلىككە يە كاسىپ سالاسى جولىن سالىپ، "قاتىناس + وزىندىك ەرەكشەلىككە يە كاسىپ سالاسىنىڭ"، "قاتىناس + اۋىل ـ قىستاق ساياحاتىنىڭ" دامۋىن جەبەپ، كەدەي رايونداردىڭ "قان جاساۋ" يقۋاتىن كۇشەيتىپ، كەدەيلەردىڭ كىرىسىن ارتتىرۋعا دەم بەرىپ، اۋىل ـ قىستاقتىڭ ءوندىرىس، تۇرمىس شارت ـ جاعدايىن جاقسارتتى.

سونىمەن قاتار رايونىمىزدىڭ اۋىل ـ قىستاق تاس جولىن باسقارۋ، قورعاۋ ورەسى كورنەكتى جوعارىلادى. قازىر تۇتاس رايونىمىزدا جەر ـ جەر "ءبىر تۇتاس باسشىلىق ەتۋ، دارەجەگە ءبولىپ باسقارۋ، اۋداندى نەگىز ەتۋ، اۋىل ـ قىستاق سايكەسۋ" دەي اۋىل ـ قىستاق تاس جولىن باسقارۋ ءتۇزىلىسى مەحانيزمى مەن "اۋداندى نەگىزگى تۇلعا، كاسىپ سالاسىن جەتەكشى ەتۋ، تاراۋلار سايكەسۋ، قوعام ات سالىسۋ" داي قورعاۋ قىزمەت مەحانيزمىن باستاپقى قادامدا ورناتتى، اۋىل ـ قىستاق تاس جولىن قورعاۋعا الۋ سالىستىرماسى جىلدان ـ جىلعا ارتىپ، 86.8%كە جەتتى.

اۆتونوميالى رايوندىق قاتىناس ـ تاسىمال مەڭگەرمەسى پارتكومىنىڭ مۇشەسى، ورىنباسار باستىعى گو شىڭ مىنانى ءبىلدىردى: "14 ـ بەسجىلدىق" كەزىندە شينجياڭداعى ءار دارەجەلى قاتىناس ـ تاسىمال تاراۋلارى قوعام ورنىقتىلىعى مەن ۇزاق مەرزىمدى باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن مىقتاپ يگەرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەۋ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدى جەبەۋ مەن اۋىل ـ قىستاقتى كوركەيتۋدى ۇتىمدى ۇشتاستىرۋدى ورايى ەتىپ، "4 تە جاقسى اۋىل ـ قىستاق جولىنىڭ" جوعارى ساپالى دامۋىن ىلگەرىلەتەدى.

ۇعىسۋعا قاراعاندا، "14 ـ بەسجىلدىق" كەزىندە شينجياڭنىڭ اۋىل ـ قىستاق تاس جولىنىڭ جوبا قۇرىلىس كولەمىنىڭ ۇزىندىعى 28 مىڭ 600 كيلومەتر، وعان 33 ميلليارد يۋان قارجى قوسىلادى ەكەن، حاۋىپسىزدىك، تىرشىلىك قورعانىس ينجەنەرياسى بويىنشا 25 مىڭ 240 كيلومەتر قىستاق جولى سالىنادى ەكەن.

مەكەن ـ جايىمىز: ءۇرىمجى قالاسى حۇڭشۋان سولتۇستىك جولى 500 – ءنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ءنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان